

مؤسسه وقف دیانت ترکی (دائرة المعارف اسلام)

دائرة المعارف اسلام، مهمترین کتابی است که موسسه «وقف دیانت ترکی» آن را به چاپ رسانده است. این موسسه در ۱۳ مارس ۱۹۷۵ تاسیس شد و مرکز اصلی آن را در «آنکارا» قرار دارد. این موسسه با هدف همکاری با ریاست امور دینی به منظور آگاه ساختن افکار عمومی و شناساندن اسلام حقیقی آغاز به کار کرد. همچنین این موسسه به ایجاد مساجد و مدارس حفظ قرآن و ایجاد مراکزی برای افتاء و تهیه مسکن برای فقیهان همت می‌گمارد، و به مشارکت در کلیه امور مربوط به ترویج دین و بازگشایی موسسات آموزشی و فرهنگی می‌پردازد، همچنان که به اعطاء بورس تحصیلی به دانشجویان دانشگاه و کسانی که در مقاطع فوق لیسانس و دکترا در داخل و خارج ترکیه اشتغال به تحصیل دارند، اهتمام دارد و نیز به امدادسانی مالی و اجتماعی به شهروندان فقیر اشتغال دارد.

این موسسه که از سال ۱۹۷۸ در کنار ریاست امور دینی به تنظیم امور کاروانهای حج و عمره پرداخته است تاکنون به

۱۵۰۰۰ دانشجوی بورس تحصیلی اعطا کرده است و ۵۰ اثری چاپی و سمعی - بصری منتشر کرده و برای توزیع این آثار، مراکزی در شهرهای بزرگ مثل استانبول، آنکارا، آدنه، آیدین و دیاربکر تاسیس کرده است.

علاوه بر هزاران مسجدی که به تنهایی یا با همکاری موسسات دیگر بنا نموده، اخیراً مسجد جامع «قوجه‌تپه» را در آنکارا بنا کرده که بزرگترین مسجد جامع بوده و می‌تواند ۲۴۰۰۰ نمازگزار را در خود جای دهد.

این موسسه دارای هفتصد شعبه است که در ۷۳ شهر و ششصد روستا پراکنده‌اند، و شمار املاک و اموال غیر منقول آن به ۳۲۰۰ می‌رسد.

این موسسه «مرکز پژوهشهای اسلامی» (ISAM) را در استانبول ایجاد کرده و هدفش تربیت پژوهشگران در داخل و خارج ترکیه و تعیین سیاستهای کلی تحقیقاتی به منظور آسان نمودن امر تحقیقات برای پژوهشگران و نظارت بر اجرای این سیاستهاست. این مرکز در آینده نقش عمده‌ای

قرون متمادی به اثبات رسانده‌اند، در حال حاضر در معرض جریانهای فرهنگی و سیاسی جهان غرب که در این دو قرن اخیر در زمینه‌های اقتصادی و صنعتی پیشی افتاده، قرار گرفته‌اند. در نتیجه نسلهایی به وجود آمده‌اند. که در سرزمینهای خود نیز با تمدن و فرهنگشان بیگانه‌اند.

امروزه که تمدن غربی در بحران به سر می‌برد و در حال انتقاد از خود است، جوانان در جهان اسلام تصمیم گرفته‌اند به هویت اصیل اسلامی خود بازگردند و از نو، آگاهی اسلامی را تدارک ببینند و این تصمیم که جرعه‌امیدی دوباره را ایجاد نموده صرفاً برای جوامع مسلمان نیست بلکه برای انسانیت است. و پرورش نسلهای جدید با ارزشهای تمدن و فرهنگ خودشان ممکن نیست مگر آنکه این ارزشها به آنها شناسانده و تعلیم داده شود. سوق دادن افکار جوانان به ثروت فرهنگی خودشان، انتقال میراث اسلامی به شیوه‌ای صحیح، شناساندن موسسات مختص به جهان اسلام و نهادهای اسلامی که نقش عظیمی را در عرصه‌های مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی حیات ملل مسلمان ایفا می‌کنند، یادآوری رسالت تاریخی نسلهای جدید مسلمان و گشودن افقهای جدیدی رودرروی بشریت در پرتو ارزشهای جاودان اسلامی... اینها اهدافی‌اند که انتشار چنین دایرةالمعارفی را ضروری می‌سازد و در حال حاضر این دایرةالمعارف برای تحقق این اهداف تلاش می‌کند.

از سوی دیگر، بدیهی است که دایرةالمعارفها یا کتابهای دیگری که غربیها می‌نویسند اسلام را چه در اصول و چه در مسائلی که مربوط به علوم اسلامی است به شیوه صحیح و دور از نقص منعکس نمی‌سازند، زیرا دانشمندان غربی از چارچوب دیدگاه تقلیدی خود به اسلام و نهادهای آن می‌نگرند و حال آنکه این دیدگاه، به دیدگاهی تحت نفوذ و ستمکارانه شناخته شده است. تردیدی نیست که تصحیح این اشتباهات بزرگ و دور نگه داشتن و حفاظت نسل جدید از فساد فرهنگی امری بس عظیم و ضروری است.

را در قبال دایرةالمعارف اسلام و برنامه‌های عالی برای آموزش محققان ایفا می‌کند که تاکنون ۴۲ دانشجو در مقاطع تحقیقات عالی فارغ‌التحصیل شده‌اند تعدادی از این دانشجویان در کشورهای غربی مثل انگلستان، فرانسه، آلمان، آمریکا و ایتالیا به تحصیلات عالی اشتغال دارند و عده‌ای دیگر در دانشگاههای مختلف ترکیه به تحصیل علم می‌پردازند و با توفیق الهی در رشته‌های گوناگون علوم همچون تفسیر، سنت نبوی (علم الحدیث)، علم کلام، فقه اسلامی، فلسفه اسلامی، تاریخ اسلام، تاریخ ادیان، تاریخ سیاسی، زبان عربی، فلسفه دینی، جامعه‌شناسی دینی، روان‌شناسی دینی، مردم‌شناسی اجتماعی و تربیت دینی فارغ‌التحصیل خواهند شد و مسؤولیتهای بزرگی را در نوشتن قسمتی از دایرةالمعارف اسلامی و تصحیح آن در زمینه تخصص خود بر عهده خواهند گرفت و طبیعتاً همکاری درازمدت بین موسسه دایرةالمعارف اسلام و مرکز پژوهشهای اسلامی (ISAM) برقرار خواهد شد.

«وقف دیانت ترکی» از ماه نوامبر ۱۹۸۸ میلادی چاپ دایرةالمعارف اسلام را به طور جزئی آغاز کرد و هر ماه یک جزء آن را به چاپ می‌رساند و با دانشگاهها برای برگزاری سمینارها و کنفرانسهای علمی همکاری دارد.

اهداف انتشار دایرةالمعارف اسلام

بدیهی است که مسلمانان، شگفت‌انگیزترین و کاملترین تمدنها را، که نشأت گرفته از کتاب خدا و سنت رسول برگزیده‌اش است، به وجود آورده‌اند و از گنجینه فرهنگی که در نوع خود بی‌نظیر است روشنی بخش دلها و عقلهای انسانها را به بشریت عرضه کرده‌اند. لکن فرزندان این تمدن و فرهنگ ریشه دار و اصیل، که برتری خود را در عرصه‌های علوم گوناگون، اندیشه، سیاست و هنر در طول

زمان تاسیس و قسمتهای مختلف موسسه دائرة المعارف اسلام

این موسسه در سال ۱۹۸۳ میلادی به وسیله «وقف دیانت ترکی» تاسیس شد، پس از پایان یافتن مدت پنج ساله آماده سازی قسمتهای اداری و علمی موسسه، از نوامبر ۱۹۸۸ شروع به انتشار جزوه های ماهانه نمود.

برای انجام امور مربوط به دائرة المعارف و تالیف آن بخشها و مدیریتهای زیر تشکیل شد که تحت ریاست «شورای سرپرستی»، که از یک رئیس و چهار عضو تشکیل شده است، انجام وظیفه می کنند:

۱- گروه تحقیق و ویرایش: این گروه که از یک رئیس و تعدادی اعضا تشکیل شده است مسئولیت آماده سازی دائرة المعارف را در مراحل مختلف تا رسیدن به مرحله اصلاح فنی بر عهده دارد.

۲- گروه علمی: در مؤسسه دائرة المعارف اسلام گروههای مختلفی وجود دارد که از شخصیتهای علمی تشکیل شده اند که هر یک از این گروهها با توجه به تخصص خودشان به تحقیقات علمی و تالیف و ویرایش مقالات می پردازند. این گروههای تخصصی عبارتند از: گروه تفسیر، حدیث، فقه، کلام، تاریخ مذاهب، تصوف، تاریخ تمدن اسلام و تاریخ ادیان، فلسفه اسلامی و اخلاق، هنرهای اسلامی (معماری، موسیقی و خط)، زبان و ادبیات عربی، زبان و ادبیات فارسی، تاریخ علوم، خاورشناسان و موضوعات گوناگون دیگر. که در حال حاضر (۱۹۹۱) سیزده استاد، چهارده دانشیار، دوازده استادیار، هشت دکتر و سیزده کارشناس در این گروه مشغول فعالیتند.

۳- گروه اصلاح فنی، این گروه از یک رؤس و تعدادی اعضا تشکیل شده است و وظیفه تحقیق در مقالات، از حیث لغت دستور و املا را بر عهده دارد.

۴- دبیرخانه، که به نام «شورای سرپرستی» انجام کلیه امور مالی، اداری و حقوقی را بر عهده دارد. و برای انجام وظیفه خود با پنج مدیریت در حال فعالیت است:

الف - مدیریت نشر:

این مدیریت تنظیم و تصحیح مقالات، صفحه آرایی و چاپ عکسها و نقشه های مورد نیاز در صفحات مقالات و گرافیک را بر عهده دارد.

ب - مدیریت کتابخانه و اسناد:

هدف از تشکیل این مدیریت، ایجاد کتابخانه ای است که نیاز محققان و نویسندگان مقالات را برطرف نماید و منابع و مراجع اصلی را در اختیار آنها قرار دهد تا دائرة المعارف مستندتر عرضه شود.

اعضای مدیریت کتابخانه و اسناد با تفحص و جستجو کتب، مجلات دوره ای مربوط به علوم اسلامی که در نقاط مختلف جهان منتشر می شوند، تاریخ اسلام و تمدن اسلام را فراهم می آورند تا مواد اولیه را برای محققان و نویسندگان دائرة المعارف اسلام فراهم نمایند.

ج - مدیریت واگذاری مقالات:

این مدیریت با متخصصانی که توانایی نوشتن مقالات در رشته خاصی را دارند، تماس برقرار نموده و تالیف مقالات در موضوع خاصی را به آنها واگذار می نماید، سپس جریان کار را پی گیری می کند و پس از دریافت مقالات ارائه شده، آنها را به گروههای تخصصی علمی تحویل می نماید.

د - مدیریت حسابداری:

که وظیفه رسیدگی به امور مالی و حسابداری دائرة المعارف اسلام را بر عهده دارد.

ه - مدیریت امور اداری و استخدامی:

که امور استخدامی کارمندان و کارکنان و سرویس دهی به ایشان در زمینه اجتماعی را بر عهده دارد.

توان استفاده از آنرا داشته باشند نیست، بلکه کتابی است که همه مردم - اعم از دانشگاهی و غیر آن - به آن نیازمندند. امر اساسی که با کمال دقت در نوشتن دائرةالمعارف اسلام به کار گرفته شده است، اطلاع رسانی صحیح با استناد به اسناد ارزشمند و منابع اصلی است. به خاطر همین ویژگی مردمی که از جهت علمی و فرهنگی متفاوتند آن را معتبر می شمارند و به آن استناد می کنند. با این وجود مسؤولین در تلاشند تا دائرةالمعارف به سطح علمی بسیار بالایی نایل شود تا اینکه محققان و پژوهشگران از مراجعه به آن بی نیاز نباشند.

آماده سازی مقالات:

آماده سازی یک مقاله مراحل زیر را می گذراند:

۱- واگذاری: مدیریت و واگذاری مقالات برحسب جدول زمانی از پیش تنظیم شده، فهرست عناوینی را که زمان واگذاری آنها رسیده است را به گروه علمی مربوطه اعلام می کند. اسامی متخصصان و دانشمندان مربوطه به آن موضوع در داخل ترکیه یا خارج آن و یا اسامی دانشمندی که با توجه به آثار علمی و تحقیقاتی آنها، از سوی مسؤولین برای نوشتن مقالات انتخاب شده اند، در لیستی ثبت می شود. در این لیست ارتباط موضوع مقاله با علوم دیگر و عناوین اصلی موضوعات دیگری که در ارتباط با موضوع مقاله هستند نوشته می شود. تصمیم گیری در مورد نوشتن مقاله مربوطه و زمان بندی تالیف و حجم آن با رئیس گروه علمی است و در موارد لزوم برای نوشتن مقاله طرحی را ارائه می دهد خصوصاً در مورد موضوعات گسترده، می تواند با تذکرات توضیحی چارچوب کار را مشخص نماید. سپس فرم واگذاری مقاله را پس از ویرایش و بازنگری به وسیله دبیرخانه برای نویسندگان ارسال می نماید.

۲- تالیف: نویسنده پس از قبول درخواست، در زمان مقرر مقاله را تحویل می گیرد. در صورت نیاز، نویسنده می تواند توضیحات بیشتری را درباره مقاله و واگذار شده و

ویژگیهای علمی دائرةالمعارف اسلام:

این دائرةالمعارف از ابتدای حرف «الف» تا پایان حرف «ی» تألیف شده است. همچنین ترتیب موضوعات آن پس از بررسی پانصد ریشه اصلی، ابتکاری است. تعداد مدخلهای آن ۱۸۰۰۰ عنوان اصلی که با در نظر گرفتن بعضی از عناوین مربوط به یکدیگر به ۲۳۰۰۰ مدخل می رسد. این مدخلها، اصطلاحات مربوط به علوم اسلامی، فرهنگی، تمدن اسلام، سیره انبیاء، زندگینامه اصحاب مشهور پیامبر(ص)، دانشمندی که دارای آثاری ارزشمندند، متصوفه، ادیبان، شاعران، هنرمندان و شخصیتهای مشهور و آثار آنها، وقایع و جنگهای مهم حکومتهای اسلامی، شخصیتهای سیاسی مشهور و مذاهبی که در حیات ملل مسلمان موثر بوده اند، طریقه های صوفی و سایر زمینه های دینی و فکری، موسسات تاریخی، علمی و فرهنگی، مکانهای تاریخی و فرهنگی پراهمیت، ادیان دیگر از این جهت که در زمره اعتقادات هستند خصوصاً ارتباط آنها با اسلام، و اشخاص دیگری که مسلمان نیستند لکن از جهت علمی، فکری و سیاسی ارتباط عمیقی با اسلام و فرهنگ و تمدن اسلامی داشته اند و تأثیر مثبت یا منفی فراوانی در زمینه های فوق گذارده اند، را در بر می گیرد.

این موسسه در نوشتن مقالات به هیئت تحریریه معینی اکتفا نکرده بلکه در این امر از کلیه دانشمندان در داخل و خارج ترکیه یاری گرفته است و تاکنون (۱۹۹۱) نویسندگان داخلی به ششصد نفر بالغ می شوند که پس از ایجاد ارتباط با سه هزار نویسنده از سی دانشگاه، تعداد دانشمندی که در نوشتن مقالات دائرةالمعارف مشارکت نموده اند به ۱۵۰۰ نفر رسیده است.

این دائرةالمعارف تنها مجموعه نوشته های ملی نیست همچنین دائرةالمعارف تخصصی ای که تنها دانشگاهیان

مطالب علمی آن از شعبه مرکزی دائرة المعارف و یا نمایندگیهای آن بخواهد.

۳- ویرایش محتوایی: مقالاتی که نویسنده برای دائرة المعارف می فرستد به گروه علمی مربوط به آن تخصص تحویل می شود. رئیس گروه علمی ابتدائاً به ارزیابی مقاله می پردازد؛ وی می تواند مقاله را بپذیرد یا رد نماید یا برای پاره ای از اصلاحات به نویسنده برگرداند یا اینکه برای ویرایش علمی به افراد گروه واگذار نماید. در صورتی که مقاله پس از ویرایش علمی تغییرات بسیاری پیدا کرد برای نظرخواهی برای نویسنده مقاله ارسال می شود. پس از موافقت رئیس گروه علمی، مقاله به گروه تحقیق و ویرایش ارسال می شود.

۴- یکی از اعضاء متخصص در گروه تحقیق و ویرایش به بررسی و ارزیابی کیفیت و شکل و الگوی مقاله ارائه شده می پردازد و آن را با مقالات مشابه دیگر مقایسه می کند و نحوه استفاده نویسنده را از منابع و اسناد بررسی کرده و هر گونه بازنویسی و تصحیحی که لازم باشد انجام می دهد.

۵- ویرایش صوری: مقالات در این مرحله استنساخ می شوند و اشتباهات دستوری و املائی اصلاح و شیوه نگارش و ترتیب منطقی عبارتها مورد توجه قرار می گیرد و اشتباهاتی که در ذکر مراجع و منابع یا شماره آیات قرآنی و منابع حدیث نبوی (ص) و یا در ذکر تاریخ هجری و میلادی صورت گرفته، اصلاح می گردد.

۶- نظارت بر چاپ: زمانی که مقاله آماده چاپ شد برای بازدید نهایی به گروه تحقیق و ویرایش عرضه می شود، سپس به مدیریت نشر تحویل می گردد.

۷- حروف چینی، صفحه پردازی و آماده سازی برای چاپ: پس از اینکه مقالات به مدیریت نشر تحویل گردید به صفحه پردازی آن و انتخاب حروف مناسب برای چاپ و افزودن نقشه ها، علائم سجاوندی و اشکال کره ای و غیر آنها می پردازد و شکل نهایی مقاله را ترسیم و آن را آماده چاپ می کند.

هدف دائرة المعارف اسلام این است که از حیث

محتوای و سطح علمی، بهترین و برترین کتاب در ترکیه باشد، و در تربیت نسلهای جدید مطابق با ارزشهای فرهنگ و تمدن اسلامی مشارکت نماید و راه را برای کسانی که در این موضوع می خواهند به تحقیقات و پژوهشهای علمی بپردازند، روشن نماید و مشکلات این راه را آسان سازد. تردیدی نیست که این هدف، هدفی والا و عالی است و رسیدن به آن مشکل است. لکن با ایمان و توکل به خداوند متعال هر مشکلی آسان می شود ما با یاری و توفیقات الهی و با تکیه بر دانشمندان بزرگواری که نهایت تلاش خود را در این زمینه عرضه می کنند و حمایت و علاقه ای که ملت عزیز ما از خود نشان می دهند، عزم ما برای رسیدن به این هدف عالی جزم می شود.

امکانات تکنیکی:

دائرة المعارف اسلام کارهای خود را در مجتمعی متشکل از سه ساختمان بزرگ به انجام می رساند، مرکز تحقیقات اسلامی وابسته به «وقف دیانت ترکی» نیز برای انجام امور مربوط به خود ساختمانی مجزا و مستقل دارد. کارهای مقدماتی برای احداث ساختمانهایی مناسبتر و وسیعتر برای استمرار فعالیتهای دو مؤسسه صورت گرفته است.

- ۱- کتابخانه: امور مربوط به ایجاد کتابخانه از همان زمان شروع کارهای مقدماتی دائرة المعارف، آغاز شد، کتابهای موجود در کتابخانه در حال حاضر به ۲۱۰۰۰ جلد بالغ می شود که ۳۰۰۰ جلد آنها را مجلات دوره ای تشکیل می دهد. کتابخانه دائماً کتب مربوط به فرهنگ و هنر اسلامی و کتب مربوط به ملل مسلمان معاصر یا ملتهای اسلامی گذشته را از نقاط مختلف جهان خریداری می کند.
- ۲- بخش اسناد: بانک اطلاعات، که به منظور

الهیات دانشگاه مرمره، دانشگاه دوقوز ابلول، کتابخانه سلیمانیه، کتابخانه‌های بزرگ دیگر استانبول مثل موسسه «الشرقیات»، کتابخانه مرکز تحقیقات اسلامی در دانشگاه استانبول، کتابخانه نور عثمانیه و عاطف افندی، کتابخانه‌های دانشگاه استانبول (مجموعه ابن‌الامین، کتب خطی ترکی و کتب خطی عربی)، حاجی سلیم آغا، متحف دیوان ادیبانی، آتاتورک، راغب پاشا، ملت، با یزید و مراد ملا یافت می‌شود، ادامه دارد.

۴- تصویر: وظیفه این واحد، تهیه نیازهای مقاله از قبیل عکس، نقشه، نقشه‌های کروی شکل و غیره می‌باشد تاکنون ۱۷۰۰۰ تصویر، رسم، طرح و نقاشی، ۱۵۰۰۰ عکس جمع‌آوری شده است. این واحد کلیه امکانات لازم فنی برای تهیه عکسهای مورد نیاز دائرةالمعارف را در اختیار دارد.

۵- صفحه‌پردازی: دائرةالمعارف برای صفحه‌پردازی به وسایل و تجهیزات کامپیوتری مجهز است. این وسیله می‌تواند هر حرفی را به ۱۸۰ اندازه از ۰/۰۱ میلی‌متر تا ۱۸ میلی‌متر بنویسد و در زمان واحد می‌تواند حروف عربی و انگلیسی را به کار گیرد.

اطلاعاتی فنی پیرامون دائرةالمعارف:

جدول زمانی چاپ: چاپ دائرةالمعارف اسلام به صورت چاپ اجزاء آن با چاپ جلد اول در نوامبر ۱۹۸۸ آغاز شد، جلد دوم در مدت نه ماه به اتمام رسید و جلد سوم در مدت هفت ماه. مسئولین چاپ دائرةالمعارف قصد دارند با توفیق الهی از جلد پنجم، سالیانه دو جلد به بازار فرهنگی عرضه کنند هشت هزار مدخل از ۱۸۰۰۰ ماده اصلی دائرةالمعارف به نویسندگان واگذار شده است که بیش از نیمی از آنها به مرکز دائرةالمعارف واصل شده است، امیدواریم چاپ کلیه جلدهای دائرةالمعارف تا سال ۲۰۰۰ میلادی به پایان رسد.

وظیفه فروش و امور مشترکین بر عهده اداره نشر وابسته به موسسه وقف دیانت ترکی است. این اداره به

جمع‌آوری مقالات علمی برای دائرةالمعارف تشکیل یافته، تاکنون دوهزار کتاب و هفتصد نشریه ادواری را که در خارج از ترکیه منتشر می‌شود گردآوری نموده است و با دسته‌بندی خاصی هر یک از آنها را در محل‌های آماده شده برای موضوعات خاص خودشان دسته‌بندی نموده است که شمار آنها به ۱۲۰۰۰ بالغ می‌شود.

تعداد نشریات ادواری که در ضمن کارمان از وجود آنها اطلاع یافتیم به ۱۵۰۰ نشریه می‌رسد. در حال حاضر گردآوری کتاب «Index Islamicus» (فهرست اسلامی) که دربر دارنده کتابشناسی موضوعات تحقیقاتی در زمینه اسلام است به پایان رسیده است که موضوعات تحقیقی سالهای ۱۶۶۵ - ۱۹۹۲ را دربر می‌گیرد.

۳- کامپیوتر: دائرةالمعارف اسلام در مراحل مختلف کار از کامپیوتر به طور گسترده‌ای بهره می‌گیرد. معلومات گوناگون مربوط به ریشه و مواد کلمات مورد بحث دائرةالمعارف و اطلاعات مقدماتی برای آنها، کتابخانه، بانک اطلاعات و امور اداری و حسابداری را ضبط می‌نماید که کلیه این امور در چارچوب برنامه‌های خاص متنوعی که به این منظور تهیه شده‌اند صورت می‌گیرد. همچنین اسامی دوهزار دانشمند مسلمان که سیصد تن از آنان خارج از ترکیه هستند در کامپیوتر ضبط شده است. همچنین نام اشخاصی که نوشتن مقالاتی به آنها واگذار شده است و کلیه کارهای مربوط به دائرةالمعارف در کامپیوتر مضبوط است و واحد پیگیری با کمک کامپیوتر به انجام وظایف خود می‌پردازد. ضمناً، متن و منابع مقالات نوشته شده که به موسسه دائرةالمعارف رسیده است در کامپیوتر ضبط شده است و این کار به منظور استفاده از آنها در مرحله نظارت و مقابله و فهرست‌برداری است. علاوه بر موارد مذکور، ضبط کلیه مقالات مفید و مورد نیاز که در کتابخانه‌های دانشکده

وسیله یکی از شرکتهای توزیع، منشورات خود را به کتابفروشان عرضه می کند. فروش دائرة المعارف به دو صورت تک جلدی و دوره ای انجام می گیرد، مشترکین می توانند برای اشتراک به مراکز نشر و کتابخانه های وابسته به وقف دیانت ترکی و مراکز افتاء در شهرها و روستاها مراجعه نمایند و در خارج از ترکیه رایزنهاي دینی، وابستگان دینی در سفارتخانه های ترکیه و ائمه جماعت مساجد و وظیفه فروش دائرة المعارف اسلام یا اشتراک مشترکین را بر عهده دارند.

به وقف دیانت ترکی و کارمندان در مراکز افتاد در شهرها و روستاها امر فروش تک جلدی و دوره ای دائرة المعارف و پذیرش مشترکین را بر عهده دارند و در خارج از ترکیه رایزنهاي دینی و وابستگان فرهنگی و ائمه جماعت ترکها در مساجد اروپا این وظیفه را انجام می دهند.

ویژگیهای شکلی:

دائرة المعارف بر روی کاغذ ممتاز ۷۵ گرمی با چهار رنگ افست شده است و هر جلد از ۳۷ قسمت و تقریباً ۵۶۰ صفحه تشکیل شده است.

در ابتدا موضوع مقالات با عبارتهای تعریفی آغاز شده و در صورت نیاز بعضی از عناوین با حروف عربی نوشته شده است و نقشه ها و عکسها و نقشه های کروی شکل در موارد لزوم افزوده شده است.

برای چاپ دائرة المعارف، حروفی انتخاب شده است که خواندن آنها برای خواننده آسان باشد، همچنین دائرة المعارف صفحه پردازی و گرافیک خاص خود را داراست.

همچنان که برای نوشتن اصطلاحات و نام مقالات و نویسندگان و عبارتهایی که در میان پراتز بیان شده است و نوشته هایی که در زیر علایم توضیحی نوشته شده است حروف گوناگونی به کار رفته است.

بازاریابی و فروش دائرة المعارف اسلام:

اداره بازاریابی و انجام امور اشتراک وابسته به موسسه وقف دیانت ترکی، انجام معاملات فروش دائرة المعارف و ثبت مشترکین را با همکاری یکی از شرکتهای توزیع بر عهده دارد که به واسطه این شرکت دائرة المعارف به دست فروشندگان جراید می رسد. همچنان که مراکز نشر وابسته

ارتباطات:

دائرة المعارف اسلام سیاست ایجاد ارتباط با بسیاری از مراکز و مؤسسات علمی و فرهنگی در داخل و خارج از ترکیه را دنبال می کند و نمایندگیهایی در قاهره، اسلام آباد و لندن دارد. علاوه بر این، این موسسه از کلیه کارمندان خود که در کشورهای مختلف به ارائه خدمات دینی اشتغال دارند مانند رایزنها و وابستگان دینی و همچنین از کلیه شعبات داخلی و خارجی برای شناسایی نویسندگان و تهیه منابع اساسی و مراجع جدید یا اطلاعات و عکسهای مورد نیاز آنها استفاده می کند.

همچنین اداره دائرة المعارف همواره در ارتباط و همکاری با تعدادی از مؤسسات علمی در داخل و خارج ترکیه است؛ به عنوان مثال با سازمان کنفرانس اسلامی در جده و مرکز تحقیقات تاریخ، هنر و فرهنگ اسلامی در استانبول و اداره دائرة المعارف به نام «دائرة المعارف اردو» که دانشگاه پنجاب در پاکستان آن را به چاپ می رساند و مرکز «دائرة المعارف بزرگ اسلامی» که در تهران منتشر می شود و موسسه دائرة المعارف تمدن اسلامی در اردن که کارهای مقدماتی آن از سوی مجمع علمی پادشاهی اردن انجام می گیرد و با رئیس جامعه اسلامی ساریوو، در ارتباط است.

